

SALMAN
RUSHDIE
Seducătoarea
din Florența

Traducere din limba engleză
și note de Dana Crăciun

POLIROM
2022

În bezna din temniță

În bezna din temniță, lanțurile îl apăsau la fel ca și povestea sa neterminată. Erau atâtea șiruri de lanțuri înfășurate în jurul lui, încît își imagina, în întuneric, că fusese cumva prins în interiorul unui trup mai mare, trupul unui om de fier. Mișcarea era imposibilă. Lumina era o himeră. Închisoarea fusese scobită în stînca vie a dealului de dedesubtul palatelor imperiale și aerul din celulă avea o mie de ani; la fel, probabil, și creaturile care i se tîrau pe picioare, prin păr și pe sub pînțece, goangele albinoase, șerpii orbi, șobolanii transparenți, scorpionii spectrali, păduchii. Avea să moară fără să-și fi spus povestea. Gîndul i se părea insuportabil și nu reușea să scape de el, i se vîra în urechi, i se strecura în colțurile ochilor și i se lipea de cerul gurii și de țesutul moale de sub limbă. Orice om avea nevoie să-și audă povestea spusă. Era și el om, dar, dacă murea fără să-și fi spus povestea, nu va fi nici atît, nu va fi decît o goangă albinoasă, un păduche. Temnița nu înțelegea ideea de poveste. Temnița era statică, eternă, neagră, pe cînd o poveste avea nevoie de mișcare, de timp și de lumină. Simțea cum povestea îi scapă, cum devine irelevantă, cum încetează să mai existe. Nu mai avea nici o poveste. Nu mai exista nici o poveste. Nu mai era om. Nu exista nici un om acolo. Nu exista decît temnița și întunericul lunecos.

Cînd au venit să-l ia, nu știa dacă trecuse o zi sau un secol. N-a putut vedea mîinile repezite care i-au desfăcut lanțurile. Un timp i-au fost afectate și auzul, și capacitatea de a vorbi. L-au legat la ochi și l-au dus gol într-alt loc unde a fost spălat și frecat zdravăn. Ca și cînd ar fi fost un cadavru care era pregătit pentru înmormîntare, s-a gîndit el, un cadavru mut care nu-și putea spune povestea. În țara aceasta necreștină nu existau sicrie. A avea să fie cusut într-un giulgiu și aruncat anonim într-o groapă. Sau incinerat. Fără să se odihnească în pace. În moarte, la fel ca și în viață, avea să fie plin de cuvinte nerostite și ele aveau să-i fie Infernul, chinuindu-l pe vecie. Auzi un zgomot. *A fost odată.* Era propria lui voce. *A fost odată un prinț.* Simți cum începe să-i bată din nou inima, să-i curgă sîngele prin vine. Limba îi era umflată, dar se putea mișca. Inima îi bubuia ca un tun în piept. *Care avea arme fermecate.* A avea un trup din nou și cuvinte. I-au scos legătura de la ochi. *Patru uriași înfricoșători și o femeie.* Era în altă celulă, dar aici ardea o lumînare și într-un colț se găsea un paznic. *Cea mai frumoasă femeie.* Povestea îi salva viața.

— Păstrează-ți forțele, i-a zis paznicul. Mîine vei fi judecat pentru crimă.

Încercă să pună o întrebare. Dar cuvintele refuzau să se formeze. Paznicului i s-a făcut milă de el și i-a răspuns oricum.

— Nu știu numele celui care te acuză, a zis el. Dar e un străin ticălos ca și tine și îi lipsesc un ochi și jumătate de picior.

Primul proces al lui Mogor dell'Amore a avut loc în casa cu bananierul de piatră și judecători au fost cei mai mari nobili de la curte, toate cele Nouă Stele, a căror prezență fusese ordonată printr-un decret imperial excepțional: Abul Fazl,

cel înțelept și obez, Raja Birbal, cel de o inteligență iute ca fulgerul, ministrul de finanțe Raja Todar Mal, Raja Man Singh, comandantul-șef al armatei, misticul nepămîntean Fakir Aziauddin și preotul ceva mai pămîntean Do Piazza, care prefera să gătească în loc să se roage și era, în consecință, un preferat de-al lui Abul Fazl, marii poeți Faizi și Abdul Rahim și muzicianul Tansen. Împăratul stătea în vîrfurile copacului, ca de obicei, dar dispoziția îi era cu totul neobișnuită. Capul îi era plecat, dîndu-i o înfățișare cu totul neimperială, de muritor de rînd care a fost lovit de o tragedie personală teribilă. Mult timp nu a scos nici o vorbă, lăsînd procesul să își urmeze cursul.

Echipajul vasului-pirat *Scáthach* stătea de o parte într-un mănunchi strîns și mormăitor, îngrămădit în spatele figurii macabre a doctorului cu un picior și petic pe un ochi, care era purtătorul lor de cuvînt desemnat. Acesta nu era Lăudat-fie-Domnul Hawkins așa cum și-l amintea inculpatul – încornoratul înlăcrimat pe care îl manipulasese cu atîta ușurință. Acest Hawkins era îmbrăcat elegant și avea o atitudine scortoasă, iar atunci cînd l-a văzut pe prizonier intrînd în sala de judecată, a arătat cu degetul înspre el și a strigat cu o voce răsunătoare:

— Iată-l, el e mîrșavul Uccello, care l-a ucis pe ambasador pentru aurul său!

— Dreptate, au strigat marinarii și, mai puțin nobil: Vrem banii înapoi!

Inculpatul, îmbrăcat doar într-o cămașă albă lungă și cu mîinile legate la spate, a privit cu atenție scena de rău augur – împăratul, cei nouă judecători, acuzatorii, mica galerie de curteni mai puțin importanți care se înghesuieră în clădirea nu foarte mare ca să fie martori la proces, printre care, ieșind în evidență în veșmîntul

lor negru de iezuiți, se aflau cei doi preoți creștini, părintele Rodolfo Acquaviva și părintele Antonio Monserrate, veniți să se asigure că occidentalii aveau să-și primească dreptatea și, probabil, și banii pentru care străbătuseră atîta cale. Inculpatul a înțeles imensitatea greșelii de calcul pe care o făcuse. Nu îi trecuse prin minte că această gloată o va porni după el odată ce stăpînul lor era mort și nu încercase să-și șteargă urmele. Un bărbat înalt și blond călătorind în picioare într-un car tras de boi și îmbrăcat într-o haină de piele multicoloră nu era o priveliște obișnuită pe drumurile Indiei. Iar ei erau mulți și el unul singur, iar cazul său era sortit pierzaniei.

— Pe aici, a spus Abul Fazl, trece sub alt nume.

Părintelui Acquaviva i s-a permis să vorbească prin intermediul interpretului său persan.

— Acest *Mogor dell'Amore* nici măcar nu e un nume, a zis el acuzator. Înseamnă „mogul din flori“. E un nume care își ia multe libertăți și va jigni pe mulți. Cel care l-a adoptat vrea să sugereze prin asta că dorește să fie considerat un prinț ilegal.

Declarația stîrni consternare în sală. Capul împăratului coborîse și mai mult, pînă ce bărbia ajunsese să i se odihnească pe piept. Abul Fazl s-a întors cu fața către inculpat.

— Cum te cheamă? a vrut el să afle. Căci sînt sigur că acest Uccello nu e decît un alt pseudonim.

Prizonierul n-a scos o vorbă. Apoi, dintr-odată, împăratul a urlat de sus.

— Numele, a strigat el, semănînd cu o variantă mai tunătoare a lui Lăudat-fie-Domnul Hawkins deplîngînd nestatornicia iubitei sale portugheze. La naiba cu toate! Numele, *farangi*, sau viața.

Prizonierul vorbi.

— Mă cheamă Vespucci, zise el încet. Vespucci, Niccolò.

— Altă minciună, a intervenit părintele Acquaviva prin intermediul interpretului. Vespucci, ce să spun.

Și rîse în gura mare, un rîs vulgar, occidental, rîsul unui popor care își imagina că este păstrătorul rîsului universal.

— Acesta este, într-adevăr, un hoț mincinos și fără rușine și de data asta a furat un mare nume florentin.

În acest moment, a intervenit Raja Birbal.

— Domnul meu, i-a zis el iezuitului, vă sîntem recunoscători pentru observația precedentă, dar vă rugăm scutiți-ne de aceste exclamații. Avem în fața noastră un caz ciudat. Un nobil scoțian a murit, măcar acest lucru e sigur și deplîns profund de toată lumea. Scrisoarea pe care o aducea pentru Maiestatea Sa a fost înmînată de către inculpat; aceasta este o altă certitudine, dar poștașul nu se transformă în ucigaș prin simplul fapt că duce la destinație corespondența unui mort. Echipajul vasului a declarat că, după multe căutări, a găsit șapte cămăruțe ascunse în cabina căpitanului și că toate șapte erau goale. Dar cine le-a golit? Nu putem ști. Poate au conținut aur sau bijuterii, dar, cine știe, poate au fost goale de la început. Doctorul de pe corabie, Hawkins, a dat o depozitie sub jurămînt, conform căreia acum crede că răposatul milord a suferit consecințele fatale ale otrăvirii cu laudanum, dar cum el însuși l-a îngrijit pe bolnav zi și noapte, pînă în clipa morții, s-ar putea foarte bine să acuze pe altcineva doar ca să-și acopere propria vină. Acuzatorii pretind că prizonierul e vinovat de furt, dar cu toate acestea a adus conștiincios la destinație

singurul lucru pe care știm cu siguranță că și l-a însușit, pergamentul de la regina Angliei; cât despre aur, n-am găsit nici urmă de așa ceva – sau de laudanum – printre lucrurile sale.

Bătu din palme și un servitor aduse hainele prizonierului, inclusiv mantaua de piele cu romburi.

— I-am căutat prin haine, precum și în trasta pe care a lăsat-o la casa rău famată de la Hatyapul și am găsit o comoară de magician – cărți de joc, zaruri, înșelătorii de tot felul, chiar și o pasăre vie –, dar nici urmă de vreo mare avere în bijuterii sau în aur. Ce să credem atunci? Că e un hoț iscusit care și-a ascuns bunurile furate; că nu e hoț, căci nu era nimic de furat; sau că hoții stau aici, de fapt, acuzând un om nevinovat. Acestea sînt opțiunile pe care le avem. Ponderea numerică e împotriva lui, dar, deși mulți îl acuză, mulți pot fi ticăloși.

Regele vorbi grav de sus.

— Un om care minte cînd e vorba de numele său va minți despre multe altele pe lîngă, zise el. Vom lăsa elefantul să hotărască.

Din nou s-a iscat un murmur puternic în sală: o zumzăială contrariată, anticipatoare. Raja Birbal părea zguduit.

— *Jahanpanah*, a zis el, Adăpost al Lumii, gîndiți-vă la asta: vă aduceți aminte de faimoasa poveste cu păstorul de capre și tigru?

— Cum ne-o aducem noi aminte, a răspuns Akbar, păstorul mincinos a strigat *tigru* fără motiv, doar ca să-i enerveze pe săteni, de atîtea ori, că atunci cînd tigru chiar l-a atacat, n-a sărit nimeni să-l apere.

— *Jahanpanah*, a zis Birbal, aceasta e povestea unui grup de săteni ignoranți. Sînt convins că Regele Regilor nu dorește ca un băiat să fie devorat de tigru chiar dacă a fost o pușlama nesinceră și ilegală.